

FERRER GONZÁLEZ, Cristian. *Sota els peus del franquisme. Conflictivitat social i oposició política a Tarragona 1956-1977.* Tarragona: Arola Editors, 2018. Els llibres del Consell. 404 pàgs. [24 x 17].

Amb aquesta monografia sobre l'antifranquisme i el moviment obrer a Tarragona en els anys centrals del franquisme i la Transició (1956-1977), l'investigador del Centre d'Estudis sobre Dictadures i Democràcies de la Universitat Autònoma de Barcelona, Cristian Ferrer González, prioritza els continguts socials i prosopogràfics a l'hora d'abordar aquest estudi de cas.

L'autor deixa clara de bon començament la seva intenció: amb aquesta obra no es tracta de recuperar la memòria de l'antifranquisme, en un context de lluita per hegemonitzar el relat col·lectiu sobre el nostre passat més recent, sinó fer comprensible la història de l'antifranquisme i contribuir al combat historiogràfic contra "*els mites que segueixen envoltant la fi de la dictadura i que romanen fixats a foc entre àmplies capes de la societat*", a través de les dinàmiques i les accions dels militants tarragonins a cavall entre el franquisme i la transició. En aquestes línies el PSUC tindrà un protagonisme rellevant, en ser caracteritzat com el "*vector principal*" de les forces que lluitaven contra la dictadura. Però tampoc es tracta d'un estudi centrat únicament i exclusivament en aquest partit, encara que sigui considerat el partit per excel·lència de l'antifranquisme.

El llibre s'endinsa en quatre grans àmbits de recerca per poder obtenir una imatge el més completa possible de l'antifranquisme tarragoní, els seus protagonistes i els seus resultats. Per un costat analitza el món de l'antifranquisme i les seves propostes polítiques. Vinculat a això, trobem la conflictivitat sociolaboral i les respostes organitzatives i mobilitzadores per part del moviment obrer. Els resultat d'aquestes accions es materialitzarien també en canvis polítics dins dels espais de socialització antifranquista. I finalment, la interacció constant dels moviments polítics i socials antifranquistes amb el règim seria fonamental en la crisi viscuda per la Dictadura durant els darrers anys.

Paga la pena destacar un aspecte fonamental i que apareix de manera recurrent al llarg de tot el llibre, i és el paper de la solidaritat en la lluita contra la Dictadura, amb especial importància a partir de la dècada dels 70, "*un procés vinculat a l'enfortiment dels moviments de protesta i a l'obertura d'espais de llibertat independents del règim en els quals es va anar (re)articulant una societat civil que la dictadura havia intentat eradicar des de la seva fundació*".

Traducción de la reseña anterior:

Con esta monografía sobre el antifranquismo y el movimiento obrero en Tarragona en los años centrales del franquismo y la Transición (1956-1977), el investigador del Centre d'Estudis sobre Dictadures i Democràcies de la Universitat Autònoma de Barcelona, Cristian Ferrer González, prioriza los contenidos sociales y prosopográficos a la hora de abordar este estudio de caso.

El autor deja clara de buen comienzo su intención: con esta obra no se trata de recuperar la memoria del antifranquismo, en un contexto de lucha por hegemonizar el relato colectivo sobre nuestro pasado más reciente, sino hacer comprensible la historia del antifranquismo y contribuir al combate historiográfico contra *“els mites que segueixen envoltant la fi de la dictadura i que romanen fixats a foc entre àmplies capes de la societat”*, a través de las dinámicas y las acciones de los militantes tarraconenses a caballo entre el franquismo y la transición. En estas líneas el PSUC tendrá un protagonismo relevante, al ser caracterizado como el *“vector principal”* de las fuerzas que luchaban contra la Dictadura. Pero tampoco se trata de un estudio centrado únicamente y exclusivamente en este partido, aunque sea considerado el partido por excelencia del antifranquismo.

El libro se adentra en cuatro grandes ámbitos de investigación para poder obtener una imagen lo más completa posible del antifranquismo tarraconense, sus protagonistas y sus resultados. Por un lado analiza el mundo del antifranquismo y sus propuestas políticas. Vinculado a esto, encontramos la conflictividad socio-laboral y las respuestas organizativas y movilizadoras por parte del movimiento obrero. Los resultados de estas acciones se materializarían también en cambios políticos dentro de los espacios de socialización antifranquista. Y finalmente, la interacción constante de los movimientos políticos y sociales antifranquistas con el régimen sería fundamental en la crisis vivida por la Dictadura durante los últimos años.

Vale la pena destacar un aspecto fundamental y que aparece de manera recurrente a lo largo de todo el libro, y es el papel de la solidaridad en la lucha contra la Dictadura, con especial importancia a partir de la década de los 70, *“un procés vinculat a l'enfortiment dels moviments de protesta i a l'obertura d'espais de llibertat independents del règim en els quals es va anar (re)articulant una societat civil que la dictadura havia intentat eradicar des de la seva fundació”*.

IHE

(Secretaría de la Revista)